

Жас оқытушыларды даярлау саласындағы тәлімгерлік

Лубова Татьяна Николаевна
Башқұрт мемлекеттік аграрлық университетінің
доценті

Әдістемелік сабақтарды жоспарлау, ұйымдастыру, өткізу және талқылау үшін кафедра меңгерушісі жауап береді. Әдістемелік сабақтардың барлық түрлері кафедралардың жұмыс жоспарында көрініс табады. Әдістемелік жұмыс жоспарында әдістемелік сабақтарды өткізу күндері, олардың нысандары, сабақтардың тақырыптары, кім өткізетіні және өткізілетін орындары көрсетіледі. Кафедра меңгерушісі өзара Қатысу нысаны бойынша өткізілетін сабақтардан басқа, осы сабақтарға кафедраның педагог қызметкерлері толық құрамда қатысатындай әдістемелік сабақтар өткізуді жоспарлауы тиіс.

Оқытушылық-әдістемелік сабақ кафедрада оқу процесін ұйымдастырудың ең тиімді әдістемелік әдістерін пысықтау және оқытушылардың оқыту тақырыптары бойынша күрделі мәселелерді, студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастырудың жекелеген мәселелерін, оларды даярлау сапасын бақылауды және т. б. біртұтас түсіну мен түсіндіруді орнату мақсатында өткізіледі, немесе жетекші оқытушылар.

Демонстрациялық (демонстрациялық) сабақтарды неғұрлым тәжірибелі оқытушылар жүргізеді және оқу бағдарламасының нақты тақырыбы бойынша сабақтарды өткізудің оңтайлы ұйымдастырылуы мен әдістемесін көрсетуге, оқытудың оң тәжірибесін, оқытудың жаңа әдістемелік тәсілдері мен техникалық құралдарын қолдану тәртібін беруге бағытталған.

Басқа кафедралар мен факультеттер өкілдерінің қатысуымен ЖОО оқытушыларының ашық сабақтарында, әдетте, мүдделі пікір алмасу өтеді. Оқытушының іс-әрекетін интроспекциялау сөзсіз әдістемелік құндылықты білдіреді.

Әдетте, ашық сабақ аяқталғаннан кейін, сол күні меңгеруші оны кафедра отырысында талқылауды ұйымдастырады. Талқылау келесі ретпен өтеді:

- педагог қызметкерлерді алдыңғы сабақтарда және алдағы сабақтардың тақырыптарында зерттелген тақырыптар туралы, сондай-ақ ашық сабақтың негізгі мақсаттары туралы хабардар ете отырып, ашық сабақ өткізген оқытушы сөз сөйлейді:

- оқытушылар тексерілетін оқытушыға нақтылайтын сұрақтар қояды;

- оқытушылар оң жақтарын атап өтіп, әдістемені жетілдіру бойынша ескертулер мен ұсыныстар айтады, сондай-ақ сабақты бағалайды;

- қорытынды сөз тексерілетін оқытушыға беріледі;

- кафедра меңгерушісі талқылауды қорытындылайды және ұсынылған бағалауды (бағаларды) дауыс беруге бекіту туралы мәселені қояды, көпшілік дауыспен бағалау бекітіледі.

Сынақ сабақтарын кафедраның Жас (Бастаушы) оқытушылары, оның ішінде аспиранттар бастапқы әдістемелік тәжірибе жинақтау және олардың әдістемелік даярлық деңгейін бақылау мақсатында өткізеді.

Жас оқытушыға кафедра оқытушысы немесе ғылыми жетекші тағайындалады, егер жас оқытушы оны педагогикалық қызметке дайындайтын аспирант болса. Сынақ сабағын өткізуі тиіс оқытушы сабақты өткізудің жоспар-конспектісін жасайды. Демонстрациялық (демонстрациялық) сабақтарды неғұрлым тәжірибелі оқытушылар жүргізеді және оқу бағдарламасының нақты тақырыбы бойынша сабақтарды өткізудің оңтайлы ұйымдастырылуы мен әдістемесін көрсетуге, оқытудың оң тәжірибесін, оқытудың жаңа әдістемелік тәсілдері мен техникалық құралдарын қолдану тәртібін беруге бағытталған.

Басқа кафедралар мен факультеттер өкілдерінің қатысуымен ЖОО оқытушыларының ашық сабақтарында, әдетте, мүдделі пікір алмасу өтеді. Оқытушының іс-әрекетін интроспекциялау сөзсіз әдістемелік құндылықты білдіреді.

Әдетте, ашық сабақ аяқталғаннан кейін, сол күні меңгеруші оны кафедра отырысында талқылауды ұйымдастырады. Талқылау келесі ретпен өтеді:

- педагог қызметкерлерді алдыңғы сабақтарда және алдағы сабақтардың тақырыптарында зерттелген тақырыптар туралы, сондай-ақ ашық сабақтың негізгі мақсаттары туралы хабардар ете отырып, ашық сабақ өткізген оқытушы сөз сөйлейді:

- оқытушылар тексерілетін оқытушыға нақтылайтын сұрақтар қояды;

- оқытушылар оң жақтарын атап өтіп, әдістемені жетілдіру бойынша ескертулер мен ұсыныстар айтады, сондай-ақ сабақты бағалайды;

- қорытынды сөз тексерілетін оқытушыға беріледі;

- кафедра меңгерушісі талқылауды қорытындылайды және ұсынылған бағалауды (бағаларды) дауыс беруге бекіту туралы мәселені қояды, көпшілік дауыспен бағалау бекітіледі.

Сынақ сабақтарын кафедраның Жас (Бастаушы) оқытушылары, оның ішінде аспиранттар бастапқы әдістемелік тәжірибе жинақтау және олардың

әдістемелік даярлық деңгейін бақылау мақсатында өткізеді.

Жас оқытушыға кафедра оқытушысы немесе ғылыми жетекші тағайындалады, егер жас оқытушы оны педагогикалық қызметке дайындайтын аспирант болса. Сынақ сабағын өткізуі тиіс оқытушы сабақты өткізудің жоспар-конспектісін жасайды.

Сынақ сабақтарын өткізер алдында жас оқытушыға кафедраның ең дайындалған оқытушыларының, оның ішінде оның дайындығына бекітілген оқытушының бірнеше сабақтарына қатысуға кеңес берген жөн. Бірінші сынақ сабағынан кейін оның талқылауы өтеді, оны кафедра меңгерушісі ұйымдастырады, оқытушылар оқыту әдістемесін жетілдіру бойынша ескертулер жасайды және ұсыныстар береді, әдетте, кафедраның (басқа кафедралардың) тәжірибелі оқытушыларының сабағына қатысуға кеңес береді және жас педагогты даярлауға бекітілген оқытушыға міндеттер нақтыланады.

Бастауыш оқытушы екінші сынақ сабағын өткізгеннен кейін және оны отырыста талқылағаннан кейін кафедра оқытушының сабақтарын өз бетінше өткізуге рұқсат беру туралы немесе оны одан әрі даярлауды жалғастыру және орындылығы туралы шешім қабылдауы керек.

Кафедраның Жас оқытушымен сабақтарды өз бетінше өткізуге рұқсат беру туралы шешімінен кейін" бекітілген " тәжірибелі оқытушы (тәлімгер) оның сабақтарына мезгіл-мезгіл қатысады, олардың нәтижелерін талдайды, сабақтарға дайындалу, оларды өткізуді ұйымдастыру мәселелеріне көмектеседі және қажетті консультациялар өткізеді.

Әдетте, жас оқытушыларды тәлімгер ретінде оқыту 2-3 ай бойы жалғасады. Осы мерзім аяқталғаннан кейін тәлімгер кафедра меңгерушісіне хабарлап, онымен жас оқытушының ашық сабақ өткізетін күнін келісуі керек.

Профессор-оқытушылар құрамының сабақтарына өзара қатысу кафедра оқытушыларымен тәжірибе алмасу және сабақтарды жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу әдістемесінде өзара көмек көрсету мақсатында жүргізіледі.

Кафедраның оқу пәндері бойынша сабақтарды оқытуда әдістемелік дағдыларды жетілдіруде сабақтарға өзара қатысу үлкен пайда әкеледі. Әдетте, ашық және сынақ сабақтарын өткізгеннен кейін кафедра шешіміндегі тармақтардың бірі тәжірибелі әдіскерлердің сабағына қатысу болып табылады.

Әдістемелік шеберлікті арттыру, тек өз кафедрасының ғана емес, сонымен қатар факультет пен университеттің басқа кафедраларының оқытушыларының сабақтарына қатысу мәселесі маңызды болып табылады. Бұл жағдайда сабаққа өзара қатысу туралы келісу кафедра меңгерушілері арасында жүзеге асырылады.

Сабаққа әрбір өзара қатысқаннан кейін сабақты өткізу әдістемесін нақтылау мақсатында сабақ жетекшісі сабаққа қатысушылармен әңгімелесуі тиіс.

Кафедра меңгерушісі, жетекші оқытушылар жас оқытушылардың оқытушылық қызметке, оқытудың прогрессивті әдістерін игеруге және кафедра пәндерінің материалдық-техникалық базасын дамытуға деген қызығушылығын оятуы керек.

Жас оқытушылардың қалыптасуының маңызды факторы кафедра меңгерушісі мен жетекші оқытушылардың жеке үлгісі, яғни кәсіби беделі болып табылады. Атап айтқанда, олар кафедраны дамыту үшін не істеді, сонымен қатар студенттердің көпшілігі өздері өткізетін сабақтардың әдістемесіне қалай қарайды.

Жас оқытушылардың педагогикалық қызметіне дайындықтың тиімділігін арттыру және олардың тиісті білім, білік және дағдыларды алуы үшін кафедрада жас оқытушылардың педагогикалық қызметіне дайындықтың жеке жоспарларын әзірлеу қажет.

Әдебиеттер тізімі:

1. Григораш, О. в. кафедраның қызметін ұйымдастыру және жұмыс нәтижелерін бағалау / Григораш О. в., Трубилин А. и. – Краснодар: КубГАУ, 2012, - 596 Б.
2. Лубова, т. Н. білім алушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастыру / Лубова Т.Н., Исламгулов д. р. / жинақта: ФМОС ВО шеңберінде жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыру. Бүкілресейлік ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. - 2016. - 214-219 ББ.
3. Исламгулов, д. р. негізгі Кәсіптік білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде кәсіби стандарттарды қолдану / д. р. Исламгулов, Т. Н. Лубова // жинақта: во федералды мемлекеттік білім беру бағдарламасы аясында жоғары білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру. Бүкілресейлік ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. 2016. 161-170 ББ.